

"שלוש דקות לפני השעה שתיים"

יום הזיכרון לחללי מלחמת יום הכיפורים, הר הרצל, 18 בספטמבר 1994

בני המשפחות, עשרים ואחת שנים חלפו מאז - ועדיין התמונות חיות מול עינינו והקולות מהדהדים באוזנינו כאילו זה היה אתמול: אנו זוכרים כל רגע, כל מה שעשינו וכל מה שאמרנו באותו יום, אנו זוכרים את השקט ברחובות, את המוני המתפללים בבתי-הכנסת, את המכוניות הצבאיות שמפרות את קדושת החג, את השאלות ששאלנו ולא היו להן אז תשובות, ואת שלוש הדקות לפני השעה שתיים בצהריים. עדיין מהדהדת באוזנינו אותה צפירת-אזעקה, והיא עדיין קורעת את עור-התוף באותה תדהמה שנחתה אז על כולנו.

מאותו יום בשעה שתיים בצהריים נחלקות תחנות חיינו בבהירות רבה לפי המועדים העצובים: לפני יום-הכיפורים, אחרי יום-הכיפורים, לפני מות הבן, אחרי מות הבן, אלה תמרורי חיינו. שלוש דקות לפני השעה שתיים. בצהרי יום-הכיפורים נעצר המחוג בשעון חייים של רבים בישראל: חללי צה"ל הראשונים שהמלחמה באה להם פתע, המנהיגות המדינית והצבאית שטעתה את הטעות הגדולה, ואתם - שליוויתם בדאגה את הבן, הבעל, האב, האח, האורז בחיפזון את המגבת ומכשיר-הגילוח, והוא הולך מן הבית, ונעלם לאיטו במורד הרחוב, והולך, ויותר לא חוזר.

עשרים-ואחת שנה חלפו מאז, והצפירה ההיא היא גם אות אזעקה ואות אזהרה היום. היא אזהרה לכולנו שגם כאשר מגעים לשלום מתקיימים בין מדינת ישראל לבין ארצות-ערב הסובבות אותנו והפלסטינים שבתוכנו, גם כאשר דומה כי סכנת המלחמה פחתה, גם אז - אסור לנו וחלילה לנו מלהיות שאננים, להירדם בשמירה. חובתה הראשונה של הממשלה, כל ממשלה, היא לפקוח עין ולא להרפות מהמשך התעצמותו של צה"ל וערנותו. לא רק השלום הוא תעודת הביטוח של עם ישראל, אלא גם הביטחון. המסמכים החתומים הם הערובה לחיי שלום, כל עוד החיילים והחיילות מגנים עלינו, והתלהבותם ומסירותם ואמצעי הלחימה שלהם הם לברכה לנו. שלום ייכון על פני האדמה הזאת אם יהיה ביטחון למדינת ישראל, וזה המסר שבפינו גם היום לשכנינו הפלסטינים ולמנהיגי מדינות-ערב.

משפחות יקרות, הזמן חולף: השיער מלבין, זוגות נישאים, נולדים ילדים, אנשים עוברים מן העולם, מדינות קורסות, אידיאולוגיות נעלמות - ואצלכם החיים עצרו מלכת: אתם לא תשכחו לעולם את המבט האחרון, את החיוך האחרון, את המלה האחרונה, את הספר שנשאר פתוח על השולחן כאילו זה היה אתמול, את החולצה שנשארה על הקולב, את המכתב האחרון שכבר הגיע אחרי..

במסע הזה אל אותם רגעים ושעות שהיו - אנו איתכם שותפים מלאים: אנו שליווינו אותם ברגעי חייהם האחרונים, ואנו שהיינו לצדכם בשעות המרות בחייכם, ואנו שיודעים כי שום טקס זיכרון ואף מלת-נחמה לא יועילו לרפא את הכאב, עמו תלכו עד יום אחרון.

אנו זוכרים את הבנים - ולבנו היום אתכם.

משפחות יקרות,

יהי זכרם ברוך.